

ÅRSBERETNING 2018

NORDRE LAND KOMMUNE

INNHOOLD

Innledning.....	3
1 Forhold av vesentlig betydning for kommunen	4
1.1 Pensjon	4
1.2 Inntekter fra kraft-sektoren.....	5
1.3 Bruk av og avsetning til fond	5
2 Økonomisk stilling	6
2.1 Regnskapsresultat	7
2.2 Netto driftsresultat.....	7
2.3 Inntektsutvikling	10
2.4 Arbeidskapitalen.....	10
2.5 Likviditet	12
2.6 Soliditet.....	14
2.7 Egenfinansiering av investeringer	17
3 Avvik budsjett-regnskap	17
3.1 Fellesinntekter/fellesutgifter.....	18
3.2 Tjenesteområdene	19
4 Redegjørelse for likestilling	22
5 Etikk	24
6 Internkontroll.....	24

Innledning

Årsberetningen er en lovpliktig del av regnskapet. Den er ment å være utfyllende i forhold til den informasjon som gis i årsregnskapet. Årsberetningen skal gi opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling og resultatet, som ikke fremgår av årsregnskapet samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen.

Regnskapet for 2018 synliggjør økonomiske utfordringer i den styrbare delen av driften med tjenesteområdene og sentraladministrasjonen. Nye behov i tjenesteområdene som ikke var kjent ved budsjettleggelsen, gir tjenesteområdene utfordringer med å holde de økonomisk tildelte rammene. Til tross for stram økonomisk styring og tiltak iverksatt for å redusere merforbruket, blir det til dels store merforbruk på flere områder i tjenesteområdene. Merinntekter på fellesområdet bidrar til at kommunen samlet sett, kan legge fram et regnskap i 0,- etter pliktige strykninger på kr 4,6 mill.

Nettodriftsresultat, som er den viktigste økonomiske størrelsen i kommuneregnskapet, ble på beskjedne 0,63 % av brutto driftsinntekter. 1,75 % er måltallet for en sunn kommuneøkonomi på lang sikt. Dersom netto driftsresultat korrigeres for kommunens satsning på bredbåndsutbygging, er et korrigert netto driftsresultat beregnet til 2,07 %. Det generelle disposisjonsfondet ble redusert i 2018 som følge av finansiering av satsninger i løpet av året, samt at merforbruk i driften gjorde at deler av den budsjetterte avsetningen til disposisjonsfond måtte reduseres.

Nordre Land kommune har måltall knyttet til tre økonomiske størrelser; netto driftsresultat, egenfinansiering av investeringer og størrelsen på disposisjonsfondet. Det er et mål om 30 % egenfinansiering av investeringer. Dette målet ble nådd i 2018. For 2018 var målet en disposisjonsfond på 5 % av brutto driftsinntekter. Det generelle disposisjonsfondet var ved utgangen av 2018 på 4,4 %. Disponible disposisjonsfond (premieavviksfondet holdt utenfor) utgjorde 6,8 %.

Regnskapet for 2018 viser at det er underliggende økonomiske utfordringer i driften i Nordre Land kommune. Endringer i behov hos brukere og flere brukere med tjenestebehov, gir store utslag økonomisk. Inntektene øker ikke tilsvarende utgiftøkningen. Erfaringene etter 2018 må brukes inn i arbeidet med de økonomiske utfordringene som venter i 2019, slik at Nordre Land kommune kan få en langsiktig, robust kommuneøkonomi som er solid og der de økonomiske reservene er tilstrekkelige til å sikre stabilitet ved uforutsette hendelser og der man har nødvendige buffere til å kunne gjøre politiske satsninger.

1 Forhold av vesentlig betydning for kommunen

1.1 Pensjon

Pensjon er et omfattende område med store summer både når det gjelder utgiftsføring i driftsregnskapet i løpet av et år, og ikke minst når det gjelder forpliktelse og eiendeler i balansen.

Driftsregnskapet

I kommuneregnskapet skal samlet pensjonskostnad utgiftsføres. Samlet pensjonskostnad består av netto pensjonskostnad og premieavviket (differansen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad) med amortisering (utgiftsføring) av tidligere års premieavvik. Nordre Land kommunes samlede pensjonskostnad i Kommunal Lands pensjonskasse (KLP), økte fra kr 40 mill. i 2017 til kr 41,4 mill. i 2018. Amortisering av premieavvik var kr 1,6 mill. høyere i 2018 enn i 2017, og var derfor hovedgrunnen til økningen i pensjonskostnaden.

Nordre Land kommune har valgt ett års amortisering av premieavviket. Dette betyr at hele premieavviket utgiftsføres året etter at det oppstår. De fleste andre kommunene i Norge deler utgiftsføringene (amortiserer) over 15 år, 10 år og 7 år. Dette medfører at samlet pensjonskostnad for Nordre Land kommune vil svinge mer, siden hele premieavviket utgiftsføres påfølgende år. Disse svingningene har Nordre Land kommune forsøkt utjevnet ved at årets premieavvik avsettes til fond for så å finansiere utgiftsføringen året etter.

I regnskapet for 2018 er det på tjenesteområdenes budsjettansvar utgiftsført en pensjonsutgift på 16,25 % av alle lønnsutbetalinger for ansatte omfattet av pensjonsordningen i KLP. Dette er en videreføring på nivået fra 2017. Utgiftsføringen var i 2018 høyere enn den samlede pensjonskostnaden som kommunen skal utgiftsføre, og det måtte derfor føres en netto kostnadsreduksjon KLP på kr 1 mill. på pensjonsområdet i forbindelse med årsavslutningen.

I Statens Pensjonskasse (SPK) ble samlet pensjonskostnad redusert fra kr 6,7 mill. i 2017 til kr 5,9 mill. i 2018. Med en amortisering av premieavvik i 2018 som innebar en liten inntektsføring (negativt premieavvik i 2017) i motsetning til utgiftsføring av et stort premieavvik i 2017, gir lavere pensjonsutgift i 2018. For SPK ble det i 2018 utgiftsført en pensjonsutgift på 13,34 % av alle lønnsutbetalinger for lærere og andre som omfattes av denne pensjonsordningen, en økning fra 10,25 % fra 2017. Denne utgiftsføringen var i 2018 høyere enn den samlede pensjonskostnaden som kommunen skal utgiftsføre, og det måtte derfor føres en netto kostnadsreduksjon SPK på kr 1,9 mill. på pensjonsområdet i forbindelse med årsavslutningen.

Balansen

Pensjonsforpliktelsen, det vil si kommunens forpliktelse til å utbetale pensjon en gang i fremtiden, står som en langsiktig gjeld i balansen. Pr 31.12.18 utgjorde dette kr 762,2 mill. i KLP og kr 85,2 mill. i SPK.

Pensjonsmidlene som er avsatt i balansen for å dekke den fremtidige pensjonsforpliktelsen, er ført som anleggsmiddel i balansen. Pensjonsmidlene utgjør kr 694,5 mill. i KLP og kr 59,7 mill. i SPK. Differansen mellom forpliktelsen og de midlene som er satt av for å dekke forpliktelsen, er både knyttet til at det

ikke avsettes pensjonsmidler til eventuelle framtidige AFP-forpliktelser og at det er forventninger om en økt verdi på pensjonsmidlene frem til pensjonene skal utbetales.

At Nordre Land kommune har ett års amortisering av premieavviket, gjør at kommunen ikke har en oppbygd «pensjonsbombe» med ventende premieavviks-utgifter i balansen i regnskapet. Det er kun årets premieavvik som står i balansen.

1.2 Inntekter fra kraft-sektoren

Nordre Land kommune har store inntekter knyttet til vannkraftutbyggingen i kommunen, med både konsesjonsavgifter, salg av konsesjonskraft, eiendomsskatt på verker og bruk, naturressursskatt og inntekter som eier av VOKKS. Alle inntektene går i sin helhet inn i driftsregnskapet til Nordre Land kommune og blir brukt til å gi tjenester til innbyggerne i Nordre Land.

Konsesjonsavgifter, som skal gi kommunen en erstatning for generelle skader og ulemper som følge av vannkraftutbyggingen som ikke blir kompensert på annen måte, utgjorde i 2018 kr 2,368 mill. Inntektene fra konsesjonsavgiftene avsettes til næringsfond, og brukes til tiltak rettet mot næringslivet i Nordre Land.

Med Dokksfløy-utbyggingen i 1989 kom Nordre Land kommune sin rett til uttak av konsesjonskraft. I 2018 gav salget av konsesjonskraft en netto inntekt i driftsregnskapet på kr 11,4 mill.

I tillegg til konsesjonskraftsalget gir vannkraftutbyggingen eiendomsskatteinntekter. I 2018 utgjorde eiendomsskatten fra kraftverkene kr 11,8 mill. I tillegg til eiendomsskatt på kraftverk, hadde kommunen i 2018 eiendomsskatteinntekter fra andre verker og bruk på kr 4 mill.

Naturressursskatten er en særskatt for kraftselskap. Skatten skal sikre kommunene med kraftproduksjon en stabil del av de samlede skatteinntektene fra kraftverkene. For Nordre Land kommune utgjorde naturressursskatten kr 7,47 mill. i 2018.

Nordre Land kommune eier 2/3 av VOKKS AS. Fram til og med 2017 har Nordre Land kommune som eier mottatt utbytte fra VOKKS AS. For 2017 var dette kr 4,7 mill. Fra 2018 er det besluttet å ikke utbetale utbytte til eierkommune, og Nordre Land kommune fikk derfor redusert inntektene.

Nordre Land kommune har gitt ansvarlig lån til VOKKS Nett AS. I 2018 har mottok Nordre Land kommune kr 4,05 mill. i renter på utlånet.

1.3 Bruk av og avsetning til fond

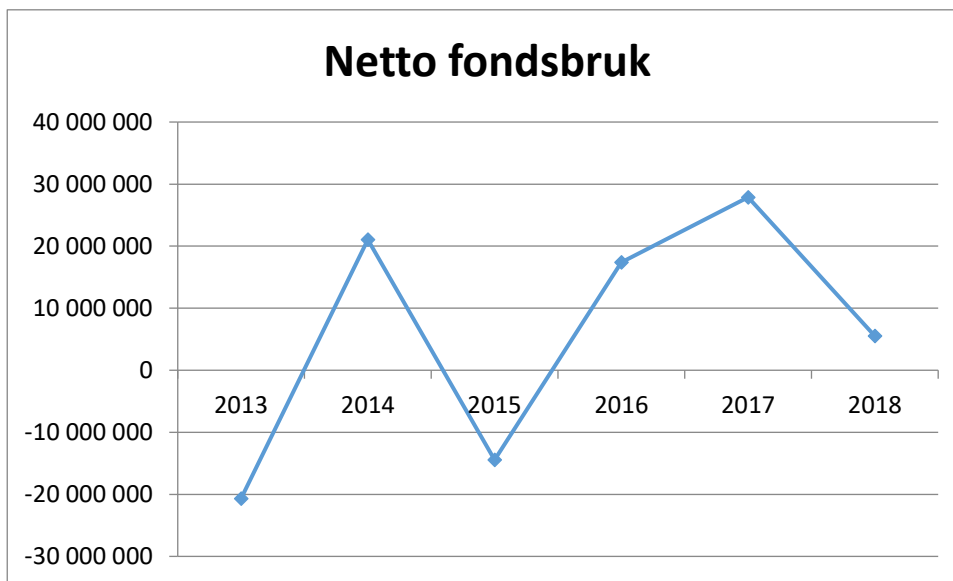
I 2018 brukte Nordre Land kommune kr 28,2 mill. fra fond i driftsregnskapet. Av dette utgjorde kr 10,3 mill. bruk av bundne fond. Kr 5,4 mill. i bruk av disposisjonsfond er bruk av premieavviksfond avsatt i 2017.

Nordre Land kommune avsatte kr 34,1 mill. til fond i 2018. Av avsetningen til disposisjonsfond er kr 10,4 mill. knyttet til avsetning av premieavvik KLP for finansiering av utgiftsføringen i 2019.

I forbindelse med disponeringen av resultatet for 2017, ble fondskapitalen styrket. Næringsfondet (disposisjonsfond) ble styrket med kr 2,03 mill. og flyktningefondet ble tilført kr 3 mill.

Generelt disposisjonsfond ble redusert med kr 8,1 mill. i 2018., der de store finansieringene er kr 4,5 mill. til bredbåndsutbygging og kr 4,7 mill. for å dekke avståelsen av utbytte fra VOKKS AS. Avsetningen for å styrke disposisjonsfond ble noe redusert sammenlignet med opprinnelig budsjettet som følge av strykninger. I 2018 ble det derfor kun avsatt ca. kr 2,3 mill. til det generelle disposisjonsfondet. Ved utgangen av 2018 utgjorde generelt disposisjonsfond kr 28,1 mill.

Grafen nedenfor viser netto fondsbruk de siste seks årene, der positive tall er en netto avsetning:

Grafen viser at det i 2013 og 2015 ble brukt mer av fond enn det ble avsatt til fond. Disse årene ble fondene redusert, og reduksjonen var til dels betydelig. Pensjon i form av størrelsen på premieavviket, bidrar negativt begge disse årene, mens selve avsetningen bidrar positivt i 2012 og 2014. I 2015 ble det i tillegg til bruk av premieavviksfond, brukt kr 10,0 mill. av fondsmidler til utlån som ansvarlig lån til Vokks Nett AS.

De siste tre årene er det avsatt mer til fond enn det er brukt. Alle tre årene er avsetningen til premieavviksfondet høyere enn bruken, og bidrar derfor til positiv netto fondsbruk. I 2017 ble også det generelle disposisjonsfondet styrket, både gjennom avsetninger i opprinnelig budsjett og som følge av disponeringen av regnskapsresultatet for 2016. I 2018 ble det det generelle disposisjonsfondet brukt som finansiering av satsninger på blant annet bredbånd, og bruken av fond økte derfor.

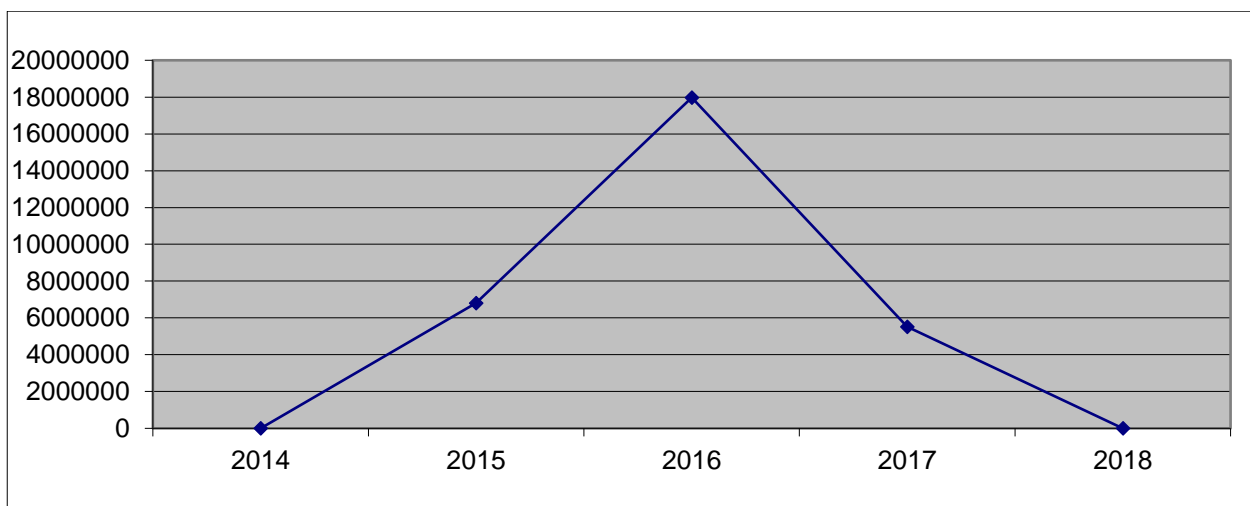
2 Økonomisk stilling

Ved å benytte økonomiske nøkkeltall har man et grunnlag for å vurdere om kommunens virksomhet drives økonomisk forsvarlig. Nivåene på de beregnede nøkkeltallene må vurderes opp mot måltall for å

avgjøre om en verdi for nøkkeltallet er god eller dårlig. Nordre Land kommune har mål i Økonomiplan 2018-2021 knyttet til netto driftsresultat, egenfinansiering av investeringer og størrelsen på disposisjonsfondet i forhold til brutto driftsinntekter. Oppnådd resultat måles mot dette. Samtidig benyttes anbefalinger fra statlige myndigheter og snittet i Oppland eller landsgjennomsnittet som sammenligningsgrunnlag for Nordre Land kommune sine økonomiske nøkkeltall for 2018. Dette for å synliggjøre nivået på nøkkeltallene for kommunen.

2.1 Regnskapsresultat

Nordre Land kommune legger frem et regnskapsmessig resultat for 2018 i balanse. Nullresultatet framkommer etter pliktige strykninger/reduksjon av avsetning til disposisjonsfond med kr 4.612.666,34,-. Grafen nedenfor viser utviklingen i regnskapsresultatet de siste fem år:

I 2014 og 2018 hadde Nordre Land kommune et regnskapsmessig resultat på kr 0,- etter pliktige strykninger. I 2017 gav merinntekter på fellesområdet som skatt, rammetilskudd og renteinntekter sammen med mindretgifter pensjon, et godt regnskapsresultat. Regnskapsåret 2016 var et godt år i hele kommune-Norge med store merinntekter på skatt.

Regnskapsresultatet i det kommunale regnskapet sier lite om det økonomiske resultatet, da bruk og avsetning av fond er med i regnskapsresultatet. I det kommunale regnskapet er det netto driftsresultat som er den viktigste indikatoren.

2.2 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hva kommunen sitter igjen med av løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra. Netto driftsresultat er et uttrykk for hva kommunen har til disposisjon til avsetninger og finansiering av investeringer.

Netto driftsresultat er en regnskapsbenedvelse som kun brukes i kommuneregnskapet. Sammenhengen mellom netto driftsresultat og det regnskapsmessige resultatet er som følger:

Driftsinntekter
- driftsutgifter
=Brutto driftsresultat
- renter og avdrag
=Netto driftsresultat i kroner
+ Bruk av fond
- Avsetning til fond
- Overført til investeringsregnskapet
= Regnskapsmessig resultat

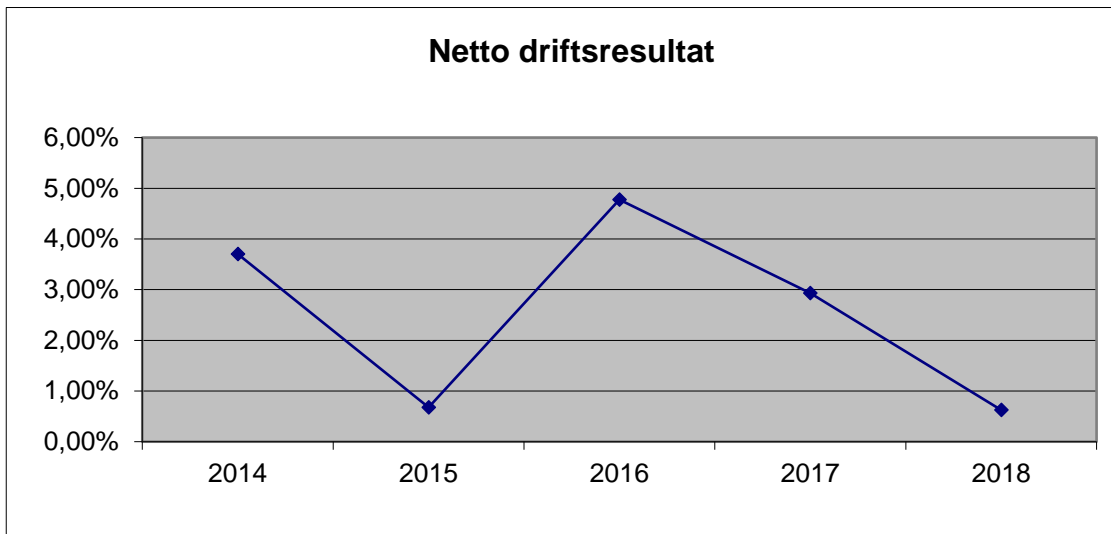
I Økonomiplan 2018-2021 ble det vedtatt følgende mål knyttet til netto driftsresultat:

Økonomisk mål nr.1:

Budsjettert netto driftsresultat skal være minst 1,75 % av brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultat ble kr 3.975.710,65,- i 2018, og utgjorde 0,63 % av kommunens driftsinntekter. Dette resultatet er lavere enn det som var forutsatt i opprinnelig budsjett. I 2017 hadde Nordre Land kommune et nettodriftsresultat på kr 18,9 mill., eller 2,93 %. Netto driftsresultat for alle landets kommuner utenom Oslo var i 2018 2,1 %, mens snittet i Oppland var 1,1 %. Fylkesmannen anbefaler, med støtte fra Teknisk beregningsutvalg, at netto driftsresultat over tid bør ligge på minst 1,75 %. En kommune som over tid har et lavere netto driftsresultat enn anbefalt, er vurdert til ikke å ha en bærekraftig økonomi på lang sikt. Bredbåndsatsningen i 2018 reduserte netto driftsresultatet med kr 9,2 mill., noe som innebærer en reduksjon fra 2,07 % til 0,63 %.

Figuren nedenfor viser utviklingen i netto driftsresultat siste 5 år:

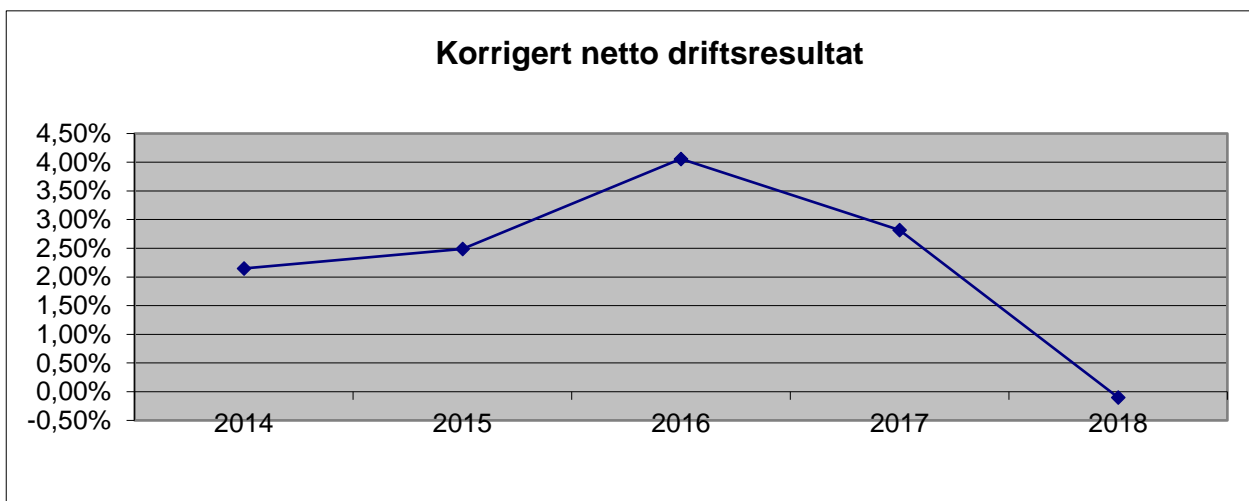

Som man ser av grafen har Nordre Land de siste årene hatt positivt netto driftsresultat. Netto driftsresultat for 2018 er under fylkesmannens anbefalinger, noe det var også i 2015. Mens de andre årene er netto driftsresultatene gode, med resultater godt over fylkesmannens anbefaling.

Premieavviket et forhold som påvirker netto driftsresultat i stor grad. I år med store premieavvik vil også dette forholdet utgjøre vesentlig påvirkning på netto driftsresultatet. Siden positive premieavvik skal amortiseres påfølgende år, vil premieavviket kunne påvirke mye både i positiv og negativ retning.

Et mer korrekt bilde av resultatet av driften i kommunen, altså et netto driftsresultat korrigert for premieavvik viser et korrigert netto driftsresultat for 2018 på kr -0,6 mill. eller -0,1 %.

Figuren nedenfor viser utviklingen i korrigert netto driftsresultat (korrigert for premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift) siste 5 år:

Korrigert netto driftsresultat gir et riktigere bilde av resultatet i driften til en kommune. For Nordre Land kommune er korrigert netto driftsresultat bedre enn det ukorrigerede i 2015, som følge av korrigeringen

av premieavviksutgiftsføringen. De årene der korrigert netto driftsresultat er dårligere, skyldes det et positivt premieavvik i regnskapsåret som er større enn fjorårets premieavvik. For 2018 er korrigert netto driftsresultat noe svakere som følge av inntektsføring av netto premieavvik, da årets premieavvik er kr 9,4 mill. og utgiftsføringen av fjorårets premieavvik utgjør kr 4,9 mill. Med arbeidsgiveravgift bidrar differansen i premieavviket fra 2017 til 2018 med kr 5 mill. positivt i netto driftsresultat.

2.3 Inntektsutvikling

	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Avvik i forhold til budsjett	Regnskap 2017	Økning fra 2017 Nordre Land kommune	Endring fra 2017, alle kommuner i landet
Skatt	148.416.810,68	151.560.000,-	-3.143.189,32	144.949.490,57	2,7 %	3,8 %
Rammetilskudd	235.705.921,-	228.402.000,-	7.303.921,-	231.945.205,43	1,62 %	
Sum frie inntekter	384.122.731,68	379.962.000,-	4.160.731,68	376.894.696,-	1,92 %	

Nordre Land kommunes frie inntekter (skatt og ramme) ble i 2018 kr 384,1 mill. Dette var kr 4,1 mill. høyere enn regulert budsjett, og kr 7,2 mill. høyere enn regnskapet for 2017.

Skatteinntektene for Nordre Land ble lavere enn budsjettet. Utviklingen av skatteinngangen i Nordre Land viser en økning på 2,7 %. Skatteveksten for kommune-Norge ble 3,8 % høyere enn 2017, noe som var en vesentlig høyere vekst enn anslaget i Statsbudsjettet for 2018, der forventet skattevekst var 1,3 % for landet totalt sett. Denne ble ytterligere nedjustert til 1 % i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Deretter ble vekstanslagene oppjustert til 2,4 prosent for kommunene. Anslagene ble satt opp igjen på bakgrunn av ekstraordinært store uttak av utbytter til personlige skatteyttere, som trolig skyldes tilpasninger til skattereformen.

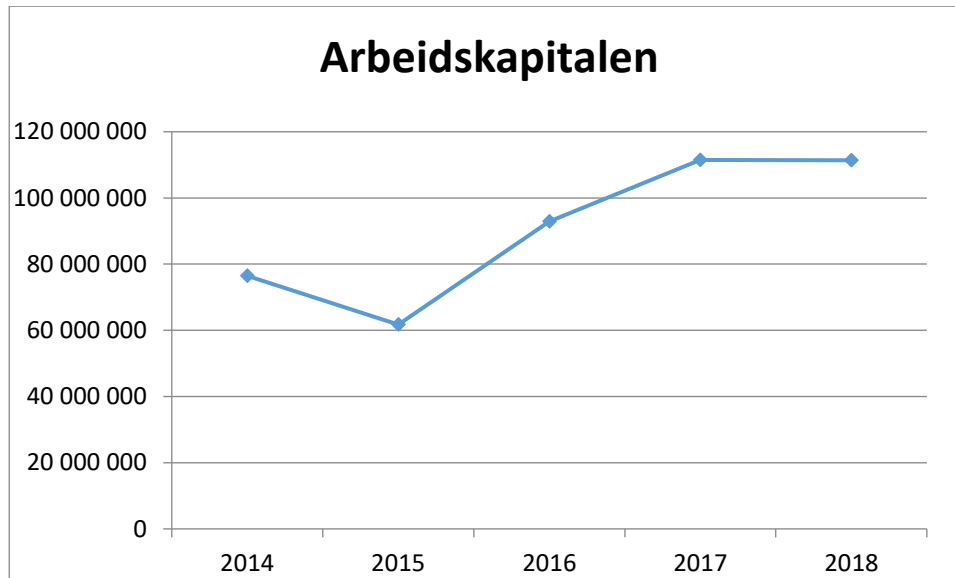
Hovedinntektene til Nordre Land kommune er knyttet til de frie inntektene. Videre er overføringer fra staten i form av refusjon sykepenger/fødselspenger, momskompensasjon og øremerkede statstilskudd viktige inntektskilder. Salgs- og leieinntekter, som hovedsakelig er knyttet til husleie, er den tredje største inntektsposten. Inntekter fra eiendomsskatt på verker og bruk og andre skatter, er nå den fjerde største inntektskilden. Inntektene fra brukerbetaling er knyttet til for eksempel barnehage, SFO, opphold i institusjon, kommunale eiendomsavgifter osv. er stabil og utgjør rundt 4 % av inntektene.

2.4 Arbeidskapitalen

Kommuneregnskapet skal vise all anskaffelse (inntekter og innbetalinger) og anvendelse (utgifter og utbetalinger) av midler. Det betyr at kommuneregnskapet er et arbeidskapitalregnskap. Når anskaffelsen av midler er lavere enn anvendelsen, vil endringen bety at arbeidskapitalen er redusert i

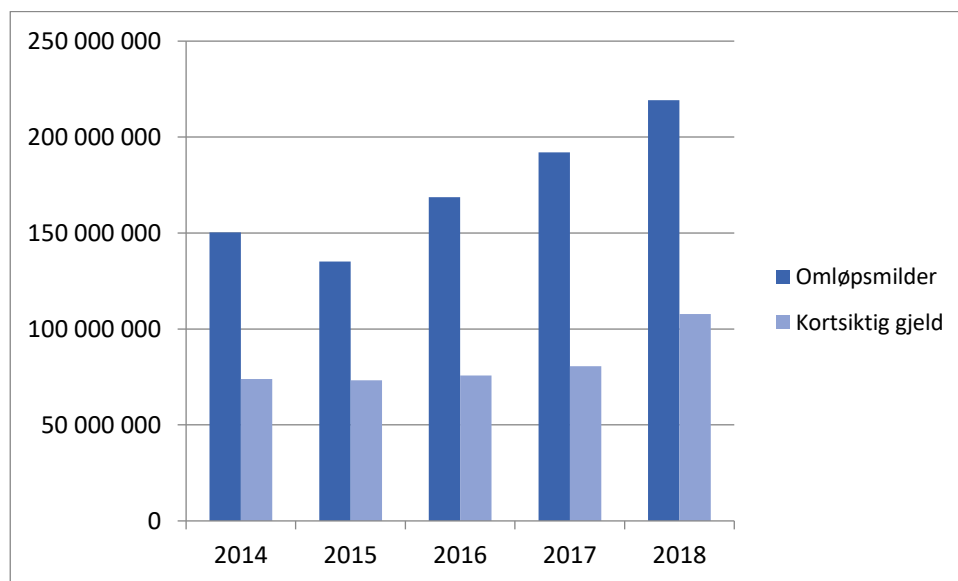
perioden. For å regne ut arbeidskapitalen kan man også se på forskjellen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

Grafen nedenfor viser utviklingen i arbeidskapitalen de siste fem årene:

Av grafen ser man at arbeidskapitalen ble redusert fra 2014 til 2015. At arbeidskapitalen ble redusert synliggjør at kommunen hadde større utgifter og utbetalinger enn de inntektene og innbetalingene som kom inn disse årene. Arbeidskapitalen er vesentlig styrket fra 2015 til 2017, og nærmest uendret til 2018.

For å finne ut hvorfor arbeidskapitalen endres, må en se på forholdet mellom omløpsmidlene og den kortsiktige gjelden fra år til år. Grafen nedenfor viser utviklingen i omløpsmidlene og den kortsiktige gjelden, og synliggjør hvorfor arbeidskapitalen endrer seg:

Grafene ovenfor viser at omløpsmidlene varierer noe fra år til år, mens den kortsiktige gjelden er relativt stabil. Fra 2015 er det en jevn årlig økning i omløpsmidlene, og med stabil kortsiktig gjeld styrkes arbeidskapitalen betydelig både i 2016 og 2017. I 2018 øker kortsiktig gjeld som følge av økt leverandørgjeld og balanseføring av Nordre Land sin andel av utgiftene i Gjøvik og Land barnevern i påvente av endelig avregning fra Gjøvik og Land barnevern for 2018. Arbeidskapitalen er tilnærmet uendret i 2018 som følge av tilsvarende økning i omløpsmidlene. Det er i hovedsak økning i premieavviket og innestående i bank som gir økningen i omløpsmidlene.

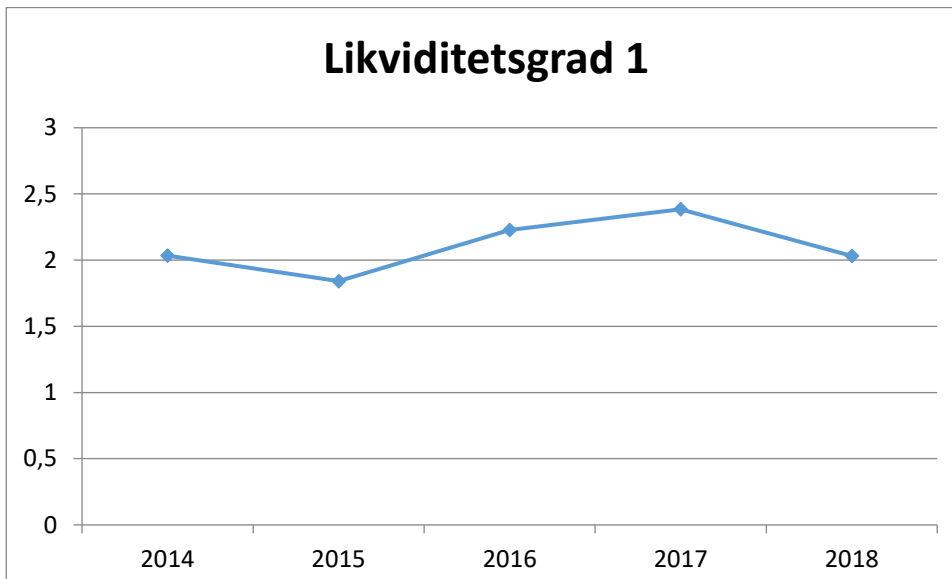
2.5 Likviditet

Begrepet likviditet er knyttet til kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser og tar utgangspunkt i forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Nordre Land kommune har gjennom årene hatt en god og tilfredsstillende likviditet. Men år med store premieavvik og utstrakt bruk av fondsmidler, gav perioder med svakere likviditet. De siste årene har likviditeten vært tilfredsstillende.

Det er to nøkkeltall som benyttes for å bedømme likviditeten ved årsskiftet:

Likviditetsgrad 1 = omløpsmidler/kortsiktig gjeld

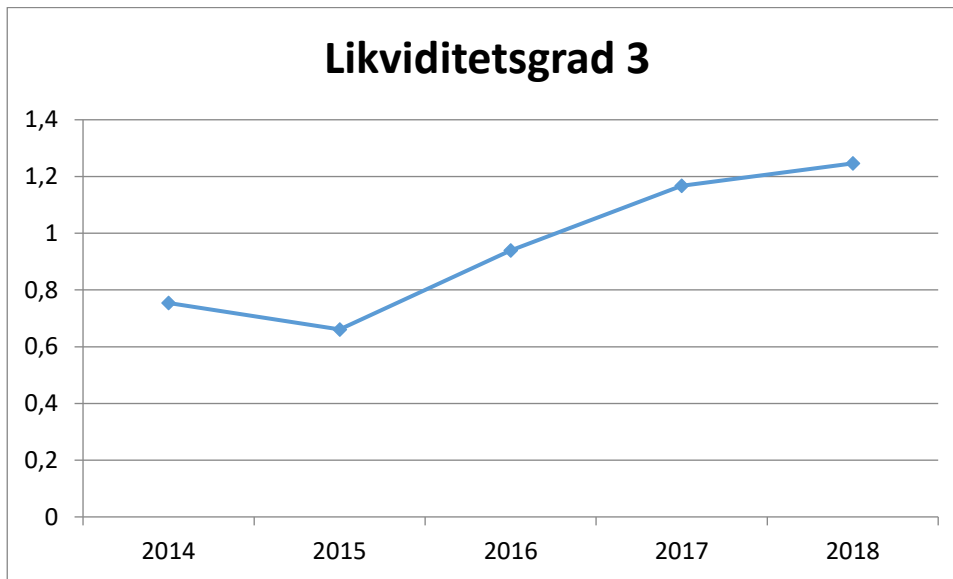
Her bør nøkkeltallet være større enn 2, fordi noen av omløpsmidlene kan være mindre likvide. Grafen nedenfor viser utviklingen i nøkkeltallet de siste fem år:

Likviditeten har gradvis hatt en negativ trend frem til og med 2015. En av hovedårsakene til nedgangen i 2015, er at kommunen har finansiere mye av sine investeringsutgifter med tidligere års ubrukte lånemidler, i stedet for å foreta nye låneopptak. Dette reduserer omløpsmidlene i form av redusert bankinnskudd. Nøkkeltallet har i hele perioden ligget rundt anbefalt nivå på 2. Etter 2015 er likviditeten styrket, og nøkkeltallet ligger igjen over anbefalt nivå. For 2018 er likviditeten noe redusert som følge av økt kortsiktig gjeld.

Likviditetsgrad 3 = mest likvide omløpsmidler/kortsiktig gjeld

Her bør nøkkeltallet være større enn 33 % eller 0,33. De mest likvide omløpsmidlene er kasse, bank og markedsbaserte plasseringer som er klassifisert som omløpsmidler og sertifikater som kan omgjøres til kontanter fort.

Som grafen ovenfor viser ble likviditetsgrad 3 svekket frem til 2015, men med en betydelig bedring fra 2016. På tross av synkende kurve frem til 2015, lå nøkkeltallet godt over anbefalt nivå.

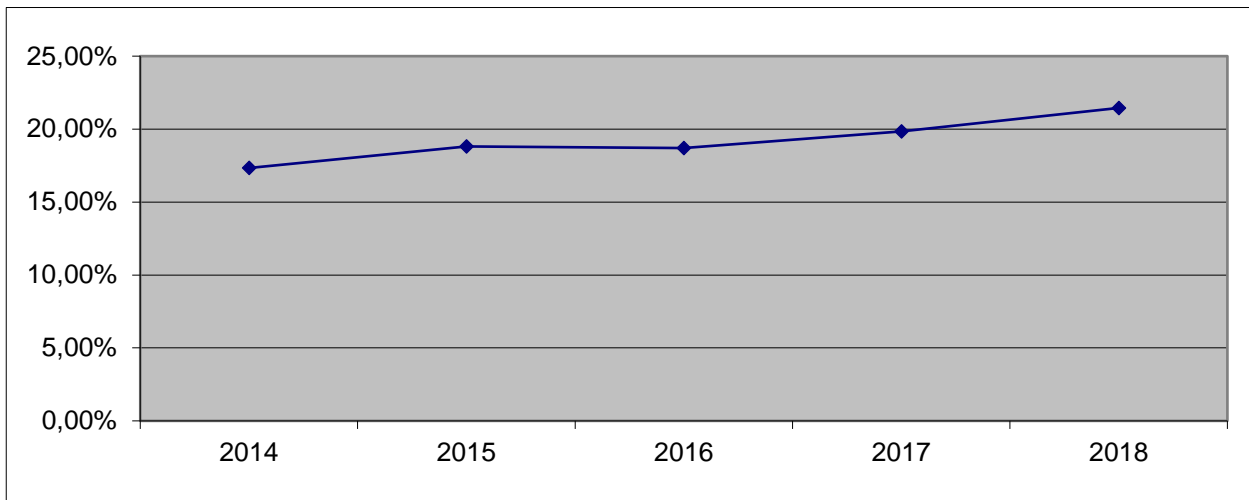
Styrkingen av omløpsmidlene de siste årene er knyttet til en vesentlig forbedring av likviditeten, i form av innestående midler på banken. Også når det gjelder likviditetssituasjonen, har pensjon og premieavviket en vesentlig betydning. I 2016 og 2017 var det en solid oppbygging av fondskapitalen, noe som også bidrar positivt på likviditeten.

2.6 Soliditet

Begrepet soliditet kan forklares som kommunens evne til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om soliditeten. Egenkapitalprosenten gir informasjon om hvor stor andel av kommunen samlede eiendeler som er finansiert med egenkapital. Resterende eiendeler er finansiert ved gjeld. Jo høyere egenkapitalprosent, desto bedre er soliditeten.

Egenkapitalprosent

For 2018 er egenkapitalprosenten 21,45 %, en ytterligere økning fra 19,84 % i 2017. Det er ingen måltall eller KOSTRA-tall for denne parameteren, men i det private næringsliv er en soliditet på mellom 10 - 25 % normalt.

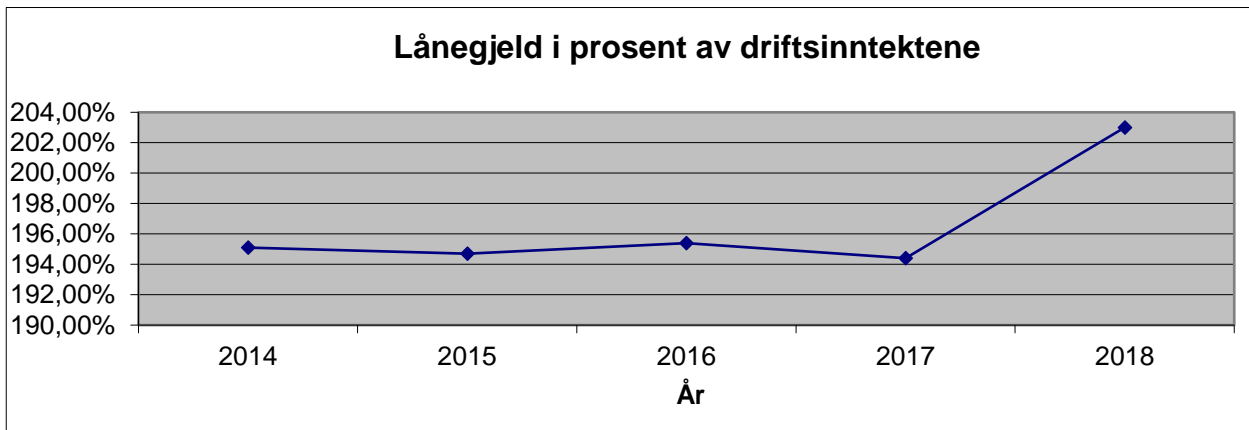

Egenkapitalprosenten sank frem til 2013. Eiendelene økte for hvert år, samtidig som egenkapitalen ble redusert. Dette indikerer at Nordre Land kommune økte lånefinansieringen av sine eiendeler i denne perioden. Etter 2013 har egenkapitalprosenten snudd. Dette skyldes blant annet en moderat økning av kommunens lånegjeld og en marginal nedgang i den kortsiktige gjelden, samt at det i 2014 var en netto avsetning til disposisjonsfond, hovedsakelig grunnet avsetning av det positive premieavviket. I 2015 økte egenkapitalen vesentlig, og bidro til en styrking av soliditeten. Soliditetsgraden ble noe redusert gjennom 2016, til tross for en netto styrking av fondsmidler og et solid mindreforbruk. I 2017 økte egenkapitalprosenten igjen betydelig. Denne økningen har fortsatt i 2018.

Gjeldsgrad

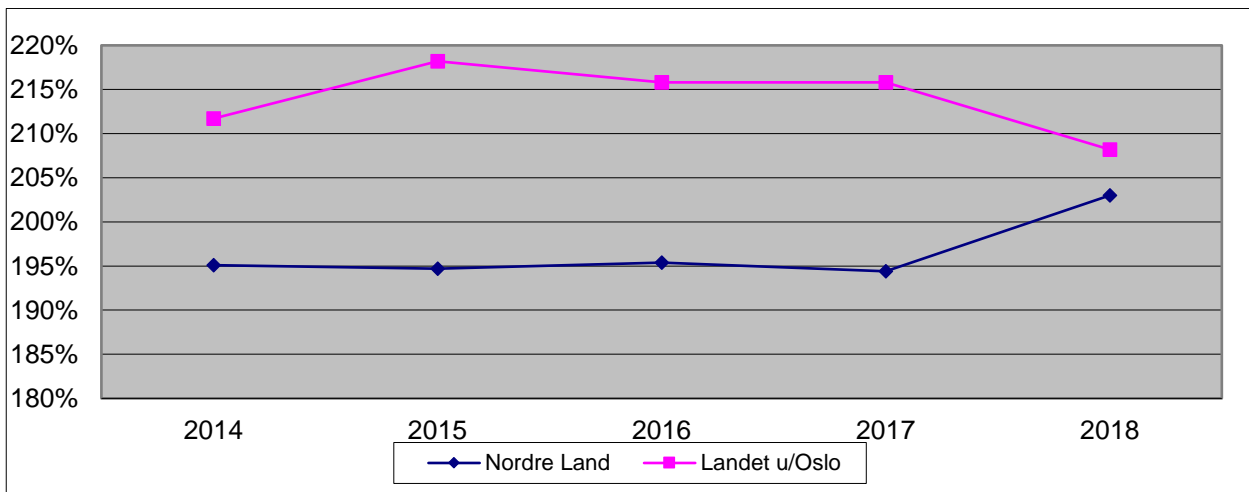
Langsiktig gjeld i % av brutto driftsinntekter er et uttrykk for kommunens gjeldsbelastning. Ordinære renter og avdrag på lån skal finansieres av driftsinntektene, og lånegjeld i prosent av driftsinntektene viser langsiktig gjeldsbelastning i forhold til inntektene. I brutto lånegjeld er all gjeld inkludert, også gjeld knyttet til selvkostområdene, startlån/formidlingslån og pensjonsforpliktelsen.

I Nordre Land kommune utgjør den langsiktige gjelden inklusive pensjonsforpliktelsen 203 % av brutto driftsinntekter i 2018. For 2017 var det tilsvarende tallet for Nordre Land 194 %. Økningen i gjeldsgraden fra 2017 til 2018 synliggjør at kommunens langsiktige gjeld øker mer enn driftsinntekter. Grafen nedenfor viser utviklingen i gjeldsgraden de siste 5 årene:

Årene frem til 2014 har trenden i Nordre Land vært at den langsiktige gjelden andelsmessig har økt mer enn inntektene. I 2014 og 2015 klarte Nordre Land kommune å begrense låneopptaket og derigjennom holde gjeldsgraden lav ved å ha en større grad av egenfinansiering (bruk av avsetninger) og reduksjon av tidligere års ubrukte lånemidler. Gjeldsgraden har økt fra 2017. Driftsinntektene er for første gang redusert, mens langsiktig gjeld fortsetter å øke. Både pensjonsforpliktelsen og lån øker, og det er lån som øker mest. At gjelden øker mer enn inntektene som skal dekke renter og avdrag, gjør kommunen mer sårbar overfor renteøkninger.

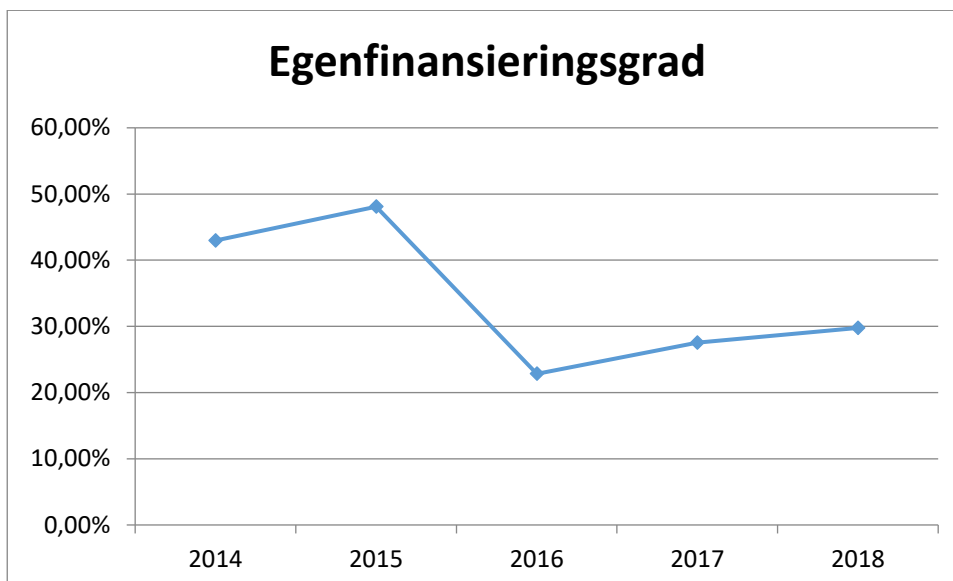
Grafen nedenfor viser utviklingen i gjeldsgraden de siste 5 årene for Nordre Land kommune sammenlignet med alle landets kommuner uten Oslo:

Fra 2013 til 2014 ble gjeldsgraden i Nordre Land redusert, mens snittet av landets kommuner fikk en økning i gjeldsgraden. Etter det har utviklingen vært mye lik fram til 2018, men Nordre Land har ligget langt under landsgjennomsnittet i gjeldsgrad. I 2018 økte gjeldsgraden i Nordre Land mens kommune-Norge ellers reduserte gjeldsgraden. Dette gjør at Nordre Land i 2018 har en gjeldsgrad rett under landsgjennomsnittet.

2.7 Egenfinansiering av investeringer

Investeringer kan finansieres med egne midler som stammer fra tidligere oppsparte midler i fond, inntekter i investeringsregnskapet, overført fra drift eller kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i varige driftsmidler. Egenfinansiering av investeringer bidrar til å redusere behovet for å foreta låneopptak, noe som igjen bidrar til å holde rente- og avdragsutgiftene lavere på sikt. Grafen nedenfor viser utviklingen i egenfinansieringen av investeringsutgiftene de siste fem årene:

Som grafen viser finansierte Nordre Land kommune ca. 30 % av de totale investeringsutgiftene med egne midler i 2018, og 70 % med lån. Det er en lavere bruk av lånemidler enn i 2016 og 2017. Nordre Land kommune ligger i 2018 på målet for egenfinansiering av investeringer på 30 %.

3 Avvik budsjett-regnskap

En kommune er budsjettstyrt, og det er i stor grad tilgangen/bevilgningen av midler som styrer aktiviteten. Avvik fra budsjett er den økonomiske faktoren som følges opp tettest i løpet av kvartalsrapportene til det politiske nivå og løpende i den administrative økonomistyringen. Det er vanskelig å treffe nøyaktig, men store avvik gjør at man må se nærmere på årsakene og om nødvendig forbedre den økonomiske kontrollen.

3.1 Fellesinntekter/fellesutgifter

Ansvar	Regnskap i år	Budsjett inkl. endring	Avvik	
17112	Konsesjonskraft	-11 357 149,30	-9 333 000	- 2 024 149,30
81111	Skatter	-148 416 810,68	-151 560 000	3 143 189,32
81121	Eiendomsskatt	-33 057 629,65	-32 673 000	- 384 629,65
82111	Statlige rammetilskudd	-235 705 925,00	-228 402 000	- 7 303 925,00
82522	Kompensasjonstilskudd	-2 131 533,00	-2 500 000	368 467,00
91111	Renter / omkostninger på lån	6 787 210,31	6 650 000	137 210,31
91112	Andre renter / omkostninger	-4 786 474,61	-6 700 000	1 913 525,39
92111	Avdrag på lån	18 049 730,40	17 745 000	304 730,40
93111	Disposisjonsfond	2 501 305,74	7 039 972,08	- 4 538 666,34
93121	Bundne driftsfond	192 920,00	0,00	192 920,00
96111	Disp.tidl.års ikke disp.res	-5 526 972,08	-5 526 972,08	0,00
97111	Overf.til kapitalregnskap	4 029 000,00	4 029 000	0,00

- = merinntekt eller mindreutgift

+ = mindreinntekt eller merutgift

Ansvar 17112 Konsesjonskraft er knyttet til inntektene fra salget av kommunens konsesjonskraft, 39,886341 GWh. I 2018 ble konsesjonskraftvolumet solgt til spot-pris + 5 øre. Opprinnelig budsjetterte inntektene ble budsjettert etter en fastpris på 28,50 øre/kWh, tilsvarende salgsprisen for 2017. Med en tørr vår og sommer, ble strømprisene i andre kvartal høyere enn vanlig. Derfor ble forventede inntekter økt med kr 2,36 mill. i forbindelse med halvårsrapporten. Utvikling i strømprisene utover høsten og vinteren 2018 medførte ytterligere merinntekter på dette området, og det ble merinntekter knyttet til salg av konsesjonskraft ble kr 2 mill. utover justert budsjett i 2018.

Nordre Land kommune hadde mindreinntekter på skatter sammenlignet med budsjett på vel kr 3,1 mill. i 2018. Totalt hadde Nordre Land kommune en økning av sine skatteinntekter på 2,7 % mot en økning i landet på 3,8 %. Med en noe lavere vekst i skatteinntektene i Nordre Land enn i kommune-Norge for øvrig, vil inntektsutjevning slå positivt ut og det vil bli høyere rammetilskudd.

Eiendomsskatt gav en merinntekt i forhold til regulert budsjett på i underkant av kr 0,4 mill. At eiendomsskatteinntektene ble noe høyere enn opprinnelig budsjettert, skyldes i hovedsak at de forventede eiendomsskatteinntektene for 2017 ble nedjustert på grunn av varslede endringer i eiendomsskattefordelingen knyttet til kraftverk. Virkningstidspunktet for de varslede endringen ble utsatt, og vil ikke trå i kraft før i 2019. I tillegg er det innført eiendomsskatt fra 45 nye eiendomsskatteobjekter.

Statlige rammetilskudd gav en merinntekt sammenlignet med regulert budsjett på kr 7,3 mill. Dette skyldes merinntekter knyttet til inntektsutjevning som følge av høyere skatteinngang i Norge generelt enn i Nordre Land. Siden merinntektene på rammetilskuddet er knyttet til utjevning av skatteinntektene, må mindreinntektene på skatt og merinntektene på rammetilskuddet sees i sammenheng. Samlet sett en merinntekt på kr 4,2 mill.

Renter og omkostninger knyttet til Nordre Land kommune sine lån i Kommunalbanken, KLP og Husbanken ble tilnærmet som budsjettert. Gjennomsnittlig flytende rente i 2018 ble ca. 1,56 %. Renteinntekter fra videreutlån Husbanken ble marginalt høyere enn budsjettert.

Under andre renter og omkostninger er renteinntektene på bankinnskudd i tråd med budsjett. Andre renteinntekter er knyttet til videreutlån til VOKKS og renteinntekter knyttet til kommunale krav, ble samlet sett noe høyere enn budsjettert. Gevinst fra finansielle instrumenter ble kr 1,3 mill. lavere enn budsjettert. I tillegg er det ført tap på finansielle instrumenter, som følge av kursnedgang i aksjemarkedet på høste 2018. I tillegg er det noe merutgifter utover budsjett knyttet til omkostninger/gebyrer bank.

Avdrag på lån er kr 0,3 mill. over budsjett. Dette skyldes at låneopptak i Husbanken for videreutlån, foretas så tidlig på året at det betales avdrag på årets låneopptak inneværende år.

Avsetning til disposisjonsfond er kr 4,5 mill. lavere enn opprinnelig budsjett, som skyldes den pliktige strykningen som er foretatt. Det generelle disposisjonsfondet ble derfor ikke styrket med opprinnelig budsjettert avsetning på kr 6,948 mill., men kr 2,34 mill. Regnskapsresultatet for 2017 er avsatt, kr 2.026.972,08,- til næringsfond (disposisjonsfond), kr 3.000.000,- til flyktningefond og kr 500.000,- til disposisjonsfond for finansiering av prosjekt forebyggende tiltak barn, unge og familie. Fondsavsetninger i tråd med budsjettet og ved gode regnskapsresultater, er viktig for å søke å bygge opp og opprettholde et disposisjonsfond som sikrer robusthet og økonomisk buffer til å møte økonomiske utfordringer eller ønskede politiske satsninger. Det generelle disposisjonsfondet ble betydelig redusert i 2018 som følge av den reduserte avsetningen og en bruk på kr 10,46 mill. inn i driften for å finansiere satsninger.

Ett annet element inn i samme bilde er gjennomføringen av overføringer fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. For det første er dette en nødvendig overføring, da innbetalt egenkapitalinnskudd til KLP ikke kan finansieres på annen måte enn gjennom egenfinansiering. For det andre bedrer en slik overføring kommunens økonomiske stilling ved at egenkapitalfinansieringen, netto driftsresultat og gjeldsgraden bedres. Overføring fra drift- til investeringsregnskapet er som budsjettert, kr 4,029 mill.

3.2 Tjenesteområdene

Virks.område	Regnskap	Budsjett inkl. endring	Budsjett	Avvik i NOK	
111	Politiske utvalg	3 796 090,23	3 785 000	3 785 000	11 090,23
118	Tilleggsbevilgninger	157 600,00	-628 000	-628 000	785 600,00
119	Lønnpotten	55 638,00	134 458	4 561 000	-78 820,00
12	Rådmannskontoret	30 255 258,19	32 014 397	32 619 000	-1 759 138,81
17	Næring	-11 382 684,04	-9 257 000	-11 457 000	-2 125 684,04
18	Kirke og trossamfunn	5 475 483,62	5 537 000	5 537 000	-61 516,38
19	Pensjonsforhold	-2 578 221,31			-2 578 221,31
22	Grunnskole	67 319 569,32	66 564 700	63 854 000	754 869,32

23	Barnehage	40 344 049,42	36 752 619	35 413 000	3 591 430,42
33	Velferd	46 397 731,58	45 388 828	45 073 000	1 008 903,58
36	Helse og omsorg	162 584 816,57	156 918 045	154 139 000	5 666 771,57
39	Samhandlingsreformen	211 663,00	10 000	10 000	201 663,00
44	Samfunnsutvikling	49 666 208,35	49 958 515	48 284 000	-292 306,65
45	Vann og renovasjon	-4 311 316,56	-5 389 600	-5 546 000	1 078 283,44
5	Kultur	10 073 292,20	10 109 038	10 159 000	-35 745,80
kap 8/9	Fellesinntekter/utgifter	117 545,18			0,00

- = merinntekt eller mindreutgift

+ = mindreinntekt eller merutgift

Området politisk styring inneholder utgiftene til de politiske organene, og området er for første gang på mange år i balanse. Mindreutgifter på kontrollutvalg veier opp for merutgifter til på politiske utvalg.

På området Tilleggsbevilgninger er det budsjettert reduksjon i driften som følge av at budsjettert mereffekt ved innføring av ubetalt spisepause ikke har blitt fordelt enhetene.

Lønsspotten fordeles enhetene i tråd med inneværende års lønnsoppgjør. Den avsatte lønsspotten for 2018 var tilstrekkelig slik at alle enhetene fikk kompensert lønnsoppgjøret.

Mindreforbruk på Sentraladministrasjonen skyldes i hovedsak vakanser i stillingen som rådmann/stabsleder Økonomi og IKT i 8 måneder og vakant stilling på IKT.

Området næring er kommentert under fellesinntekter og fellesutgifter.

Pensjonsforhold er fellesområdet der premieavviket inntektsføres og amortiseres, samt der avregningen av pensjon for hele kommunen regnskapsføres. Merinntekter på pensjonsområdet i 2018 er i hovedsak knyttet til avregningen av pensjon på kr 2,67 mill. pluss arbeidsgiveravgift. Amortiseringen (utgiftsføring i 2018) av premieavviket KLP fra 2017, ble finansiert med disposisjonsfond avsatt i 2017. Premieavviket for 2018, kr 9,4 mill. + arbeidsgiveravgift ble avsatt til disposisjonsfond for dekning av utgiftsføringen i 2018. I Statens Pensjonskasse (SPK) var årets premieavvik negativt med kr 402.000,- + arbeidsgiveravgift, som ble belastet på dette ansvaret, mens inntektsføringen av fjorårets negative avvik ble kr 61.000,- + arbeidsgiveravgift.

Tjenesteområde Grunnskole har et samlet merforbruk på kr 754.000,-. Merforbruket er knyttet til stor økning i omfanget av vedtak om spesialundervisning i 2018. Tjenesteområdet har hatt en stram økonomistyring for å begrense merforbruket; vikar har kun vært satt inn der det har vært helt nødvendig, planlagte innkjøp er stoppet og stillinger er holdt vakante.

Barnehagene i Nordre Land kommune har et merforbruk på nesten kr 3,6 mill. Merforbruket er knyttet til merutgifter i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp. Den nye bemannings- og pedagognormen har også medført økte lønnsutgifter. Den lokale barnehagegarantien med flere opptak og garanti om plass fører til inntaket av flere barn pr avdeling og dermed behov for utvidelse av antall stillinger gjennom barnehageåret. Det er også et merforbruk knyttet til refusjon for barnehageplasser i andre kommuner.

Tjenesteområde Velferd har samlet sett et merforbruk på kr 1 mill. På barnevern isolert er merforbruket kr 7,5 mill. NAV, PPT og Psykisk helse og rus har et lite merforbruk, årsaken er sosialhjelp, økning i lønn, og kjøp av tjenester fra andre kommuner. De andre tjenestene har mindreforbruk, som bidrar til et redusert merforbruk. Det har også vært vakanse av ulike årsaker som har ført til mindreforbruk, i tillegg ble det merinntekt i form av økt integreringstilskudd ved læringscenteret.

Helse og omsorg har et merforbruk på vel kr 5,7 mill. Kjøp av eksterne tjenester knyttet opp mot avdeling Soltun utgjør kr 4 mill. Det resterende merforbruket på ca. 1,7 millioner skyldes i all hovedsak lønnskostnader knyttet opp mot økning i sykefravær. Tjenesteområdet har hatt mange utfordringer knyttet opp mot den økonomiske rammen i 2018. Presset på tjenester i institusjon og hjemmetjenester har økt.

På ansvarsområdet til samhandlingsreformen er det et merforbruk på ca. 200.000,-. Nordre Land kommune betalt i 2018 for 20 overliggerdøgn på sykehus, i tillegg til utgiftsføringen av etterslep fra medfinansieringen.

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har et mindreforbruk i 2018 på kr 0,3 mill. sammenlignet med justert budsjett. Den snørik vinter 2017/2018 gav merutgifter til snøbrøyting, økte strømpriser, økt bruk av sykevikarer i renholdsavdelingen, økt antall utrykninger hos brannvesenet ift tidligere år og langtidssykefravær er de årsakene til merforbruket. Tjenesteområdet har redusert merforbruket ved å innføre innkjøpsstopp på slutten av året, holdt stillinger vakante, redusert overtidsarbeid, samt at en snøfattig start på vinteren 2018/2019 gav mindreutgifter.

Selvkostområdene endte samlet med et «underskudd» på kr 1 mill. Mye av avviket mellom regnskap og budsjett skyldes utgifter kommunen har hatt i selvkostområdet Synnfjell Øst.

For selvkostområdene vann, avløp og renovasjon er selvkostgraden over 100 %, og årets merinntekter er avsatt til selvkostfond. For selvkostområdene slamtømming, feiing og spredt avløp er selvkostgraden under 100 %, og merkostnadene er dekket av selvkostområdets fond (tidligere avsatte merinntekter). For selvkostområdene bygg/eierseksjonering og kart/oppmåling, er selvkostgraden hhv. 70,7 % og 67,3 %.

Selvkostområdet Synnfjell har to underområder, vann og avløp. Selvkostområdet Synnfjell vann hadde merkostnader på kr 797.622,-. Siden dette er et nytt selvkostområde er det ikke selvkostfond som kan dekke dette merforbruket, og merkostnadene må derfor legges ut av kommunens generelle inntekter. Merforbruket blir satt på en memoriakonti, og vil kunne dekkes inn senere år hvis inntektene på selvkostområdet blir høyere enn utgiftene. Også selvkostområdet Synnfjell avløp har merkostnader. Der er kr 485.879,- dekket av kommunens generelle inntekter. På sammen måten som beskrevet ovenfor vil dette kunne dekkes inn senere år.

Økonomisk ble tjenesteområde Kultur som budsjettert for 2018. Aktiviteten på tjenesteområdet var normal gjennom hele 2018.

4 Redegjørelse for likestilling

Vi viser til vår visjon i arbeidsgiverpolitikken: *LandsByLivet – mangfold og muligheter*, med våre verdier: åpen, offensiv og ansvarlig. Nordre Land kommune skal ha attraktive arbeidsplasser, hvor innbyggere og besøkende skal oppleve oss som rausere, åpne og inkluderende.

Å fremme mangfoldighetsperspektivet er en kontinuerlig prosess som må utøves på alle arenaer og i all tjenesteyting i kommunen.

Tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering:

- Nordre Land Kommune har i sin tilsettingsprosedyre nedfelt at begge kjønn ønskes representert på arbeidsplassene. Dette skal gjenspeiles i forhold til utvelgelse til intervju til ledig stilling. Det gjelder også etnisitet og nedsatt funksjonsevne.
- I tråd med Hovedtariffavtalen § 2.2 skjer tilsettinger etter kvalifikasjonsprinsippet. Når søkere av begge kjønn står kvalifikasjonsmessig likt eller tilnærmet likt, kan søker hvis kjønn er underrepresentert foretrekkes når dette er i samsvar med likestillings- og diskrimineringsloven.
- Det er nedfelt i rutinene for tilsetting at uønsket deltid alltid skal vurderes før ekstern utlysning. Arbeidsgiver skal etter hovedtariffavtalen drøfte prinsippene for bruk av deltidsstillinger med de tillitsvalgte.
- Det fokus på likelønn ved rekruttering. Fastsettelse av lønn utover tariff avgjøres sentralt, slik at det er mulig å holde fast ved denne lønnspolitikken.
- Fokus på likelønn i lønnsforhandlinger, uavhengig av sentrale føringer. Dette gjelder stillinger på alle nivåer, fra assistenter, fagarbeidere, høgskole til lederavlønning. I typiske kvinnedominerte yrker har det ved lokale forhandlinger vært prioritert med lønnstillegg til f.eks. sykepleiere i 2017. (I 2018 var det ikke avsatt pott til lokale forhandlinger i lønnskapittel 4.) Uønskede skjevheter i lønn var prioritering fra arbeidsgivers side i lokale lønnsforhandlinger i kap. 3 og 5 i 2018.
- Det gis et seniortillegg på kr 7.000,- per år for ansatte for aldersgruppen 64-66 år som ikke tar ut avtalefestet pensjon, AFP. (Forhandlet i år 2000, gjelder ikke lærere).
- Ansatte fra 60 år blir hvert annet år invitert til en kursdag, med blant annet informasjon om pensjonsrettigheter og andre temaer det er meldt interesse for. Seniorseminar ble avholdt i april 2018 med 44 påmeldte.
- Har rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold, for eksempel mobbing og trakassering. Arbeidet med å få på plass elektronisk avvikssystem ble påbegynt i 2018 og vil være klart for implementering i 2019.

- Nedfelt policy for å hindre mobbing og trakassering i dokumentet Arbeidsgiverpolitikk og Etske retningslinjer.
- Med målsetting om økt andel faglærte i barnehagene er det, i samarbeid med Karriere Oppland og Dokka videregående skole, blitt tilrettelagt for undervisning i barne- og ungdomsarbeiderfaget på Dokka. 11 barnehageansatte fikk fagbrev i 2018. Flere skal ta fagbrev i 2019.

Stillingsstørrelse og heltidskultur

Pr. 31.12.2018	Menn 2018	Menn 2017	Menn 2016	Kvinner 2018	Kvinner 2017	Kvinner 2016
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse						
Fast ansatte, alle stillinger	85,52 %	86,13 %	85,34 %	74,67 %	74,44 %	73,58 %
Sykepleier/spesialsykepleier*	77,9 % *	77,7 %*	88,6 %	80,44 %	81,38 %	78,5 %
Fagarbeidere, hjelpleiere, spesialhjelpepleiere, helsefagarbeidere	90,75 %	95,21 %	89,1 %	67,6 %	66,73 %	67,7 %
Assistent og pleiemedarbeider	53,08 %	50,24 %	59,1 %	50,84 %	52,35 %	53,5 %

*Nedgang i stillingsstørrelse hos mannlige sykepleiere skyldes rekruttering av menn i helgestillinger. Uten helgestilling er snittstørrelse for mannlige sykepleiere/spesialsykepleiere ca. 97 % i 2017 og ca. 93 % i 2018.

Av 219 fagarbeidere er det 22 kvinner med 100 % stilling og 16 menn med 100 % stilling. Av 63 sykepleiere/spesialsykepleiere er det 10 kvinner som har 100 % stilling og 1 mann som har 100 % stilling.

Lønn

I lønnskapitelet hvor det er sentrale forhandlinger vil lønnsforskjeller i all hovedsak dreie seg om ulik ansiennitet og utdanningsnivå. Kommunen har derfor valgt å se på de lønnskapitlene hvor det kun er lokal lønnsdannelse, selv om det er mange ulike årsaker til lønnsforskjeller. Dette kan henge sammen med f.eks. type stilling, kompleksitet i stillingen, ansvar, resultater og kompetanse, slik at stillinger ikke er automatisk sammenlignbare.

Differanse gjennomsnittlig årslønn i prosent. Pr. 31.12.2018	
Lønnskapittel 5 (f.eks. ingeniører og ulike rådgivere, eksl. leger og psykolog)	Kvinner + 14 %
Ingeniører	Kvinner + 2,9 %
Rådgivere (innen alle tjenesteområder)	Kvinner + 8,7 %
Tjenesteområdeledere	Kvinner - 0,6 %

Driftsenhetsledere	Kvinner - 3,9 %
Avdelingsledere kap. 3	Kvinner -1,6 %

5 Etikk

Nordre Land kommune har nedfelt egne etiske retningslinjer, som gjelder både folkevalgte og ansatte i kommunen. Innen Helse og omsorg gjennomføres det kursing i fagetikk i samarbeid med nabokommuner. Vi ser at man stadig kommer opp i situasjoner med etiske dilemmaer, som viser at vi kontinuerlig må arbeide med temaet, noe vi også gjør gjennom f.eks. LEAN-prosesser. Etikk er også diskusjonstema innen de ulike fagområdene på flere arenaer, for eksempel ser vi at etikk naturlig inngår som tema i prosjektarbeid og utviklingsarbeid i tjenesteområdene. Nordre Land kommune er med i klinisk etisk komite sammen med nabokommuner, hvor etiske problemstillinger kan meldes inn for drøfting og veiledning.

6 Internkontroll

Internkontroll – eller egenkontroll – kan i vid forstand defineres som kommunens egne organers og rådmannens kontroll med at kommunens virksomhet skjer i samsvar med lover og regler og lovlig fattede vedtak. Dette til forskjell fra ekstern kontroll utøvd av for eksempel statlige myndigheter, pressen, med flere. Internkontrollen har mange aktører - kommunestyret, kontrollutvalget og rådmannen.

Det er rådmannen som etter kommuneloven § 23.2 har det daglige ansvaret for å etablere og følge opp internkontrollen, og skal etter loven ha «betryggende kontroll», men alle folkevalgte og ansatte bør samtidig føle et ansvar for dette.

I Nordre Land kommune er det innført kontrolltiltak med regler og rutiner for oppfølging og rapportering. Noen av de viktigste er:

- Kommunestyret: Årsmelding, årsregnskap, periodisk rapportering (økonomi), saker oversendt fra kontrollutvalget, reglementer.
- Kontrollutvalget: Årsregnskap (og årsmelding), forvaltningsrevisjonssaker, enkeltsaker.
- Rådmannen: Avviksrapportering – på virksomhetsnivå, HMS-rapportering.

Enhetene må rutinemessig rapportere sin aktivitet med internkontroll i kvartalsrapportene. Det gjennomføres, etter rådmannens vurdering, generelt mye godt internkontrollarbeid i de ulike enhetene i kommunen. Det jobbes kontinuerlig med etablering og vedlikehold av systemene, etablering og gjennomgang av rutiner og prosedyrer, ROS- (RisikoOgSårbarhets-) analyser, kompetanseheving på området og mye mer.

Internkontroll er et prioritert arbeidsområde, men det er en utfordring å integrere internkontrolljobbing med den daglige driften for øvrig. På slutten av 2018 startet jobben med anskaffelsen av et elektronisk internkontrollsystem. Et elektronisk system vil heve kvaliteten på internkontrollarbeidet ytterligere.

Sentraladministrasjonen er det rapport to avvik knyttet til IKT (personopplysninger og tilganger). Dette er ikke klassifisert som alvorlige avvik. Avvik knyttet til tilganger er ikke lukket, men det jobbes med en løsning.

19. juni 2018 ble kommunal plan for grunnskole vedtatt. Denne planen skal være et styrings- og ledelsesverktøy for kvalitet i tjenesten, og er derfor viktig i internkontrollarbeidet. Tjenesteområdet grunnskole har hatt et alvorlig avvik i 2018, som er fulgt opp i henhold til regelverket og lukket.

På Tjenesteområde barnehage er det i 2018 utarbeidet ny beredskapsplan. Det har vært gjennomført kompetanseheving med tema avvik og avvikshåndtering; rutinger og praksis. Tjenesteområde Barnehage har hatt syv alvorlige avvik i 2018. Alle avvikene er lukket.

Tjenesteområde velferd bruker LEAN aktivt i daglig arbeid for å sikre utvikling og rett nivå på tjenesteytingen. Internkontroll er fast tema på leder- og personalmøter og rapportering av avvik er oppe som tema for å sikre forsvarlig drift og forsvarlige tjenester. Tjenesteområdet har i 2018 hatt 2 alvorlige avvik med trusler mot ansatte. Tiltak er iverksatt og avvikene er lukket.

Tjenesteområde Helse og omsorg har over tid etablert en praksis med at det meldes avvik. Derfor rapporterer tjenesteområdet mange avvik, hvorav de aller fleste defineres som mindre alvorlige. Avvikene er fulgt tett opp og tiltak er iverksatt. I 2018 var det 5 avvik av alvorlig karakter, avvik knyttet til medisiner. Avvikene er gjennomgått og lukket. Til tross for at det antallet avvik som rapporteres i tjenesteområdet er høyt, jobbes det godt med internkontrolltiltak innen Helse og omsorg.

Tjenesteområde Samfunnsutvikling har i 2018 foretatt en gjennomgang av internkontrollrutiner, og gjennomført en oppbygging av internkontrollpermer. Etter overtakelsen vann- og avløpssystemet i Synnfjellet har tjenesteområdet benyttet avviksskjema for å dokumentere avvik og mangler som avdekkes, og som i neste omgang vil bli en del av dokumentasjonen over anleggets beskaffenhet i forbindelse med verdifastsettingen i skjønnsretten. Tjenesteområdet har rapportert to alvorlige avvik knyttet til branntilløp i 2018.

NORDRE LAND
KOMMUNE